

τολής, που διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο στα γεγονότα (Σελτζούκους, Αρτουκίδες, Ντανισμεντίδες, Φατιμίδες, Αγγιουβίδες, Μαμελούκους, Μογγόλους). Το έργο κοσμείται από πλουσιότατη επιλογή εικόνων-φωτογραφιών και δίνει μια επάξια εικόνα της νεότερης τουρκικής μεσαιωνολογικής ιστοριογραφίας – γι' αυτό το λόγο θα άξιζε να μεταφραστεί, όπως εξάλλου και άλλα σημαντικά έργα άλλων Τούρκων μεσαιωνολόγων (παλαιότερων και συγχρόνων) σε κάποια από τις κύριες δυτικές γλώσσες, για να γίνει έτσι προσπελάσιμο από ένα ευρύτερο επιστημονικό (αλλά και ευρύτερο) κοινό.

A. Σαββίδης (ΚΒΕ/ΕΙΕ, Αθήνα)

Işin Demirkent, *Türkiye Selçuklu Hükümdarı. Sultan I. Kılıç Arslan* (= Οι Σελτζούκοι ηγεμόνες της Τουρκίας. Ο σουλτάνος Κιλίτζ Αρσλάν Α'), Άγκυρα 1996, σσ. 80 + 3 χάρτες + 10 εικόνες.

Δημοσιευμένη στα πλαίσια της σειράς μονογραφιών της Τουρκικής Ιστορικής Εταιρείας (*Türk Tarih Kurumu Yayınları*, XXIV – αρ. 22), η μονογραφία αυτή εξετάζει βάσει των κυριότερων πηγών (βυζαντινών, ανατολικών, λατινικών) και σημαντικού μέρους της νεότερης βιβλιογραφίας (βλ. σσ. 71-73) τη σταδιοδρομία ενός από τους σημαντικότερους Σελτζούκους ηγεμόνες του Σουλτανάτου του «Ρουμ» («Ρωμανίας»), του Ιτζζεντίν Κιλίτζ Αρσλάν Α' (1092-1107), γιου του ιδρυτή του προαναφερόμενου σουλτανάτου, του Σουλεϊμάν Α' μπιν Κουτλουμούς (1077-1080/81 με 1086) (πρβλ. Cl. Cahen, "Kilidj Arslan I", *Encyclopaedia of Islam*, β' έκδ., 5, 1986, σσ. 103-104 και G. Leiser, "Sulayman b. Kutulmiş", στο ίδιο, 9, 1997, σσ. 825-826.- A. Σαββίδης, "Κιλίτζ Αρσλάν Α'", *Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια ΥΔΡΙΑ* 32, 1984, σσ. 423-424 και "Σουλεϊμάν Α'", στο ίδιο, 48, 1987, σσ. 190-191 με γενεαλογικό πίνακα). Η συγγραφέας, πολύ καλή γνώστis της περιόδου (και της ιστορίας των Σταυροφοριών εν γένει), παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τον ουσιαστικό θεμελιωτή της ισχύος του μικρασιατικού σουλτανάτου των Σελτζούκων (παρά τα άτυχα στρατιωτικά αποτελέσματα που είχε), καθώς και για τις σχέσεις του με τον εμίρη Τζαχά της Σμύρνης, τον Αλέξιο Α' Κομνηνό του Βυζαντίου, τους αντίζηλους Ντανισμεντίδες στη Μικρά Ασία και, κυρίως τους Σταυροφόρους, όπως επίσης και με τους επίσης ανταγωνιστικούς προς αυτόν Μεγάλους Σελτζούκους της

Βαγδάτης, από τους οποίους τελικά ηττήθηκε και σκοτώθηκε, το 1107 (όπως και ο πατέρας του, το 1086). Τη μελέτη του σημαντικού αυτού έργου υποβοηθούν ο παρατιθέμενος γενεαλογικός πίνακας (σ. 63) και το χρονολόγιο (σσ. 65-69). Στη βιβλιογραφία προσθετέο, μεταξύ άλλων, το αναντικατάστατο πλέον έργο του Σπ. Βρυώνη (*The decline of medieval Hellenism in Asia Minor...*, Παν/μο Καλιφόρνιας 1971, ανατύπ. 1986 και ελλην. μετάφρ., Αθήνα 1996).

Α. Σαββίδης (ΚΒΕ/ΕΙΕ, Αθήνα)

Mehmed Fuad Köprülü. *Some observations on the influence of Byzantine institutions on Ottoman institutions*, μετάφρ. – επιμέλεια – πρόλογος – επιλεγόμενα Gary Leiser, Άγκυρα 1999 (έκδ. Türk Tarih Kurumu Yayınları VII – αρ. 138), σσ. 195.

«Δεν ήταν παρά μόνο όταν ο Μεχμέτ Φουάτ Κιοπρουλού εξέδωσε το 1931 στα τουρκικά το φημισμένο έργο του *Σκέψεις για την επίδραση των βυζαντινών θεσμών στους οθωμανικούς θεσμούς*, που η συγχρονιστική βυζαντινή και οθωμανική ιστορία αντιμετώπιστηκε από ένα Τούρκο με ένα πραγματικά επιστημονικό τρόπο, προσαρμοσμένο στα δυτικά πρότυπα», έγραψε πριν από δεκαπέντε χρόνια ο σύγχρονος τουρκολόγος-ιστορικός Michael Ursinus (*Byzantine history in late Ottoman Turkish historiography*, *Byzantine and Modern Greek Studies* 10, 1986, σ. 214.- πρβλ. του ιδ., "From Süleyman Pasha to Mehmet Fuat Köprülü: Roman and Byzantine history in late Ottoman historiography", ίδιο περιοδ. 12, 1988, σ. 314 = ανατύπ. στον ιδ., *Quellen zur Geschichte des Osmanischen Reiches und ihre Interpretation*, Κων/πολη 1994, σσ. 115 και 130). Και πράγματι, η επίδραση που η επιστημονική σκέψη του μεγάλου αυτού Τούρκου μελετητή της τουρκικής λογοτεχνίας και κοινωνικής-θεσμικής ιστορίας (προ-οθωμανικής και οθωμανικής) άσκησε στην επιστημονική εξέλιξη της πατρίδας του, υπήρξε καθοριστική (γι' αυτόν βλ. Fahir Iz, λήμμα στην *Encyclopaedia of Islam*, β' έκδ., 5, 1986, σσ. 263-264.- Α. Σαββίδης, *Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια ΥΔΡΙΑ* 33, 1984, σ. 123 και «Μεχμέτ Φουάτ Κιοπρουλού, 1890-1996: είκοσι πέντε χρόνια από το θάνατο του μεγάλου Τούρκου ιστορικού», *Journal of Oriental and African Studies* [= JOAS] 3-4, Αθήνα 1991-92, σσ. 244-245.- άλλη βιβλιογραφία στον πρόλογο του Leiser στην παρούσα έκδοση,